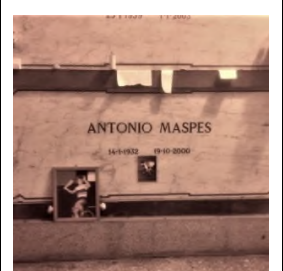
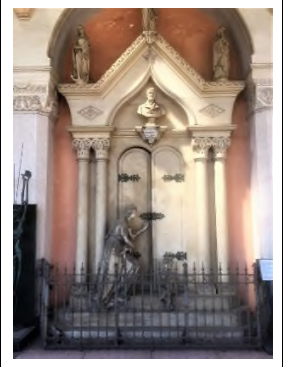
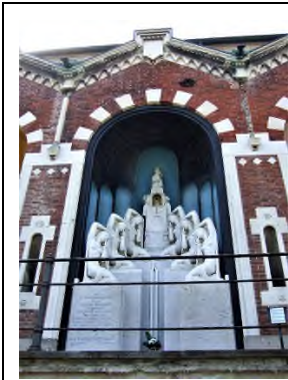


MILAAAN - IL CIMITERO MONUMENTALE

DEEL 1 - FAMEDIO



IL CIMITERO MONUMENTALE DI MILANO

In 2019 bezochten we het noorden van Italië. We zagen de Cinque Terre, het merengebied en de steden Genua en Milaan. Die twee steden waren het eigenlijke doel van de vakantie, want er zouden enkele mooie begraafplaatsen moeten liggen. Over Il Cimitero di Staglieno in Genua schreef ik al in vorige artikelen en nu wil ik u graag Il Cimitero Monumentale in Milaan laten zien. We liepen er twee dagen rond om te kijken naar prachtige beeldhouwwerken en grafkapellen.



Il Cimitero Monumentale di Milano ²

In 1860 schreef het gemeentebestuur van Milaan een ontwerpwedstrijd uit voor een nieuwe begraafplaats die de ongezonde dodenakkers in de stad moest vervangen. De wedstrijd werd gewonnen door Carlo Maciachini (1818-1899). Hij had zijn opleiding o.a. aan de Brera Academie voor Schone Kunsten gekregen. In 1866 was de begraafplaats beschikbaar voor begravenissen, maar de gebouwen waren nog niet allemaal voltooid. In 1874 opende het ossuarium en in 1877 de Famedio, een sieraad op het voorplein. Monumentale werd een aantal malen uitgebreid en op dit ogenblik is de oppervlakte 25 ha. In dit grote museum van beeldhouwwerken zal ik deze keer minder spreken over bouwstijlen en architecten van de graven, maar ik laat de monumenten thematisch zien. In deze eerste aflevering voornamelijk het hoofdgebouw.

De hoofdtoegang van Il Monumentale is via de Famedio, een enorme *Hall of Fame* met beroemdheden, een herinnering aan mensen die in Milaan zijn geboren of er hebben gewoond en een belangrijke bijdrage hebben geleverd aan de geschiedenis, kunsten of wetenschappen.



hoofdingang, tevens ingang naar de Famedio ²

IL FAMEDIO



portalen met goudkleurige mozaïeken ²

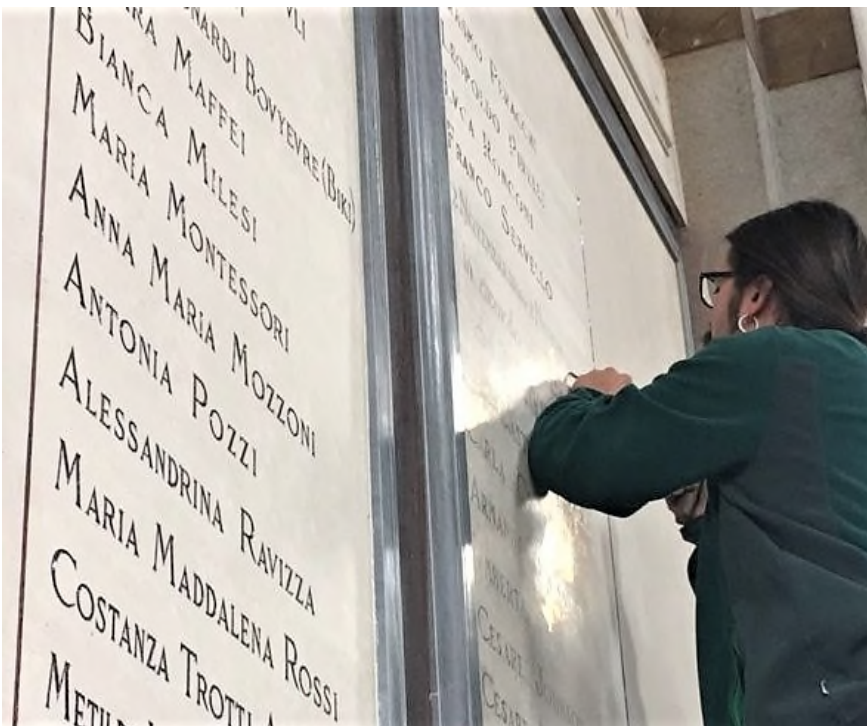
De Famedio is gebouwd tussen 1875 en 1887 en ik herken er verschillende bouwstijlen in. Het gebouw is grotendeels neoromaans en neogotisch, maar al het verguldsel buiten en binnen doet denken aan Byzantijnse kerken.

Boven de portalen bevinden zich mooie goudkleurige mozaïeken, van links naar rechts, het Licht dat altijd blijft schijnen, de Geschiedenis die altijd herinnerd zal blijven en de Roem die zelfs na de dood niet zal ophouden. Aan weerszijden van het midden-gebouw zie je onder ronde bogen de grafmonumenten staan.

Als je naar binnen stapt kom je in een enorme ruimte onder een blauwe koepel met gouden sterren.

Op de muren staan honderden namen in marmer gegraveerd van mannen en vrouwen die begraven zijn op andere begraafplaatsen, maar waaraan de stad Milaan en heel Italië eer en dank verschuldigd zijn. Het hoogst op de muur lees je namen van lang geleden, zoals Leonardo da Vinci, terwijl mensen die na 1850 leefden in het benedendeel zijn genoteerd. Ik las de namen van Giorgio de Chirico, Renata Tebaldi en Maria Montessori. De laatste ligt begraven in Noordwijk.

Sommigen worden zelfs herinnerd door een buste: Caravaggio ligt waarschijnlijk in Porto Ercole, Mazzini in Genua en Verdi is op een andere plek in Milaan begraven.



zij zijn begraven op andere begraafplaatsen, o.a. Maria Montessori ³ en Caravaggio ¹



Het gebouw is ook een Pantheon waar belangrijke Milanezen zijn herbegraven.

Alessandro Manzoni (1785-1873) was een wereldberoemde schrijver en dichter. In 1958 kreeg zijn marmeren sarcofaag zelfs een centrumplaats onder de grote koepel.

Onder de Famedio is een crypte, waar ik de laatste rustplaats tegen kwam van twee voor mij bekende mensen.

Francesco Hayez (1791-1882) was een schilder in de Romantische Stijl die het meest bekend is geworden met het sensuele schilderij *De Kus*.

Antonio Maspes (1932-2000) was een baanwielrenner die 7x wereldkampioen werd bij de sprint. Heel bekend is de surplace uit 1955, waarbij hij en onze eigen Jan Derksen ruim een half uur stil stonden op de fiets.

grafmonument van Alessandro Manzoni ²



Francesco Hayes ¹



Antonio Maspes ¹



graf ¹ - Francesco Hayes - *Il Bacio* (De Kus) ⁴



WK Wielrennen Amsterdam 09.08.1959
Rousseau(2e), Maspes(1e) en Derksen(3e) ⁵

Aan beide zijden van de Famedio zijn op de eerste etage symmetrische arcades gebouwd. Op de verdieping eronder zijn nissen en op beide niveaus staan prachtige grafmonumenten. Ik laat er een aantal zien.



Gaspare Galbiati ²

Gaspare Galbiati (1885, Loggia G west beneden 7), had een zijdefabriek in Milaan, waar o.a. geborduurde sluiers werden gemaakt. Hij liet het monument na het overlijden van zijn vrouw maken. Het marmeren beeld stelt de thuiskomst van de Verloren Zoon voor. De vader legt zijn hand op het hoofd van de zoon om hem vergeving te schenken. Het reliëf erachter zorgt voor diepte in de voorstelling. Eronder zijn, in bronzen reliëf, vader en moeder met zoon Guido afgebeeld.



Giuseppe Sommaruga ²

Giuseppe Sommaruga (1935, Loggia west beneden 60) was Art Nouveau architect, maar het monument is gemaakt door een collega. Je ziet tien gesluierde vrouwenfiguren in gebed, uitgehouwen in groen graniet. Ze vormen een stoet van oude en jonge vrouwen die oneindig lijkt.



Giuseppe Volonté - Vezzoli ²



Tullio Morgagni ²

Guiseppe Volonté - Vezzoli (1889, Galerij CD west boven 162) was gespecialiseerd in ijzeren meubelen die hij leverde aan ziekenhuizen, hogescholen en hotels. De Romantische voorstelling 'De laatste kus' laat de stervende zien met een eenvoudig geklede geknielde vrouw.



Guiseppe Volonté - Vezzoli ²

Tullo Morgagni (1921 1929-1930, Terras BC west 3) is de grondlegger van de Wielerronde van Lombardije en Milaan – San Remo. Hij was hoofdredacteur van de Gazzetta dello Sport. Hij stierf op de leeftijd van 38 jaar bij een vliegtuigongeluk. Op het monument zie je de zes marmeren Vestaalse Maagden die een rituele dans uitvoeren.



Tullo Morgagni ²



Ettore Elisi ²

Ettore Elisi (1916, Terras BC west boven 8) was eigenaar van het Hotel de France. Zijn dochter Adriana overleed op de leeftijd van 9 jaar en op dit marmeren beeldhouwwerk in een gouden nis zie je hoe een engel het meisje meeneemt. Op de voorgrond zie je lelies, symbool van zuiverheid.



Giovanni Maccia ¹

Giovanni Maccia (1869, Galerij BG west boven 38) had een goedlopende winkel van garens en furnituren, die later werd omgevormd tot ijzerwarenbedrijf. Hij richtte een instelling op die hulp bood aan zwangere vrouwen en moeders in problemen. Tussen vier pilaren zie je de deur naar het hiernamaals. Een jonge vrouw geeft haar baby de borst, terwijl een ouder kind toekijkt. De buste van Giovanni staat daarboven.

Na deze korte kennismaking met de galerijen stappen we de begraafplaats op om de grafsteden te zien van vier medici.



2



Gaetano Casati ²

Gaetano Casati (1900-1901, VI 142) was chirurg en hoofdarts van het Maggiore-ziekenhuis. Zijn complete erfenis ging naar het blindeninstituut van de stad.

Zijn Art Deco-grafmonument, opgericht door datzelfde instituut, is een prachtig samengaan van beeldhouwwerk en architectuur, waarbij de vijf granieten sarcophagen opvallend aanwezig zijn. De vrouwen staan symbool voor geloof, hoop en liefde.

Agostino Bertani (1888, oostelijke tuinen 84-89) was vrijmetselaar en een belangrijke persoon in de Risorgimento, de eenmaking van Italië. Deze chirurg zorgde voor de eerste Italiaanse gezondheidscode.

De vrijmetselaars plaatsten deze bronzen buste op twee kolommen met vrijmetselaars-symboliek op een driehoekige basis. De as van deze patriot is in 1912 naar de crypte van de Famedio verplaatst.



Agostino Bertani ³



Mario Dall'Ovo ³

Mario Dall'Ovo (1911-1912, IV 83) was ook chirurg. Hij liet dit familie-grafmonument ontwerpen na de dood van zijn vader. Bovenop een granieten basis is een tweede sokkel geplaatst van marmer. Daarop staan drie marmeren vrouwen. In het midden staat Meditatie. Pijn en Verdriet hurken aan de zijkanten.

Bernardino Branca (1909-1913, V 82) was autodidactisch apotheker en uitvinder van de beroemde Fernet Branca, een bitter tonicum. Zijn nageslacht hield zich bezig met wijn en gedistilleerd en nog al wat van hen zijn hier ook bijgezet. De kleine fabriek groeide uit tot een internationaal bedrijf. Het ontwerp voor het monument werd een aantal malen afgekeurd maar in 1912 kon het eindelijk worden gerealiseerd. Vóór het kruis zie je een Piëta met zwevende engelen. Rondom de basis zie je portretten van de overledenen.

In de volgende aflevering bekijken we graven van een aantal industriëlen.



Bernardino Branca ³

fotoverantwoording:

- ¹ Ad de la Mar
 - ² Atelier Terre aarde
 - ³ <https://arcg.is/1Pvf1W>
 - ⁴ public domain
 - ⁵ Nationaal Archief
- Meer foto's bekijken: <https://freakydog.wordpress.com/tag/monumentale/>